

Havíření změnil tvář celého města, říká M. Kolář, zakladatel Havířských průvodů

„Nová historie“ jihlavských havířských průvodů začíná se založením spolku Jihlavský havířský průvod v roce 1997. Mezi necelou desítkou zakládajících členů byl také „otec“ celého průvodu, nadšenec do tradic a bývalý zastupitel města Jihlavy Milan Kolář, více známý pod přezdívkou Medvěd. Díky němu zažila Jihlava slávu dalšího průvodu 24. června roku 1999. Pro obnovení staré tradice měl Medvěd vše potřebné – kroje z depozitáře muzea, fotografie z původních průvodů od Johanna Haupta a hlavně nadšení, elán, rodinu, která ho podporovala a přátele, kteří mu v uspořádání takové akce pomáhali tehdy a pomáhají i dnes, po dvaceti letech.

■ Aneta Hrdličková

Pomyslel jsi před prvním průvodem někdy na to, že už je beznadějně zapomenutý?

Já jsem o obnovení průvodu snil už od mala, kdy mě maminka vodívala na hřbitově kolem permonička na hrobě Johanna Haupta a vyprávěla mi o průvodech. Ve svých naivních studentských letech jsem si pak naopak myslel, že uspořádat průvod nemůže být žádný problém.

Uskutečnění toho snu ale trvalo 32 let a během té doby se zdál průvod zapomenutý nespočetněkrát. A to i kvůli minulému režimu, kdy jsem od inspektorky kultury několikrát slyšel, že si připomínat německou minulost města nebudeme.

A kdy přišel ten impuls, že teď je ten správný čas?

Když nám jihlavští Němci z Heidenheimu ukázali, že u nich to opravdu jde. Po podepsání česko-německé deklarace na začátku roku 1997 u nás uspořádali jihlavští Němci ve spolupráci s Klubem přátel staré Jihlavy přednášku o jejich havířském průvodu, který si při odsunu z Jihlavy odvezli a stále jej udržovali. Na přednášku v Jihlavě se sešlo pár patriotů, pamětníků i nadšenců do historie, včetně mě. Tam jsme se rozhodli, že ten správný rok, ke kterému první průvod směřuje, je 1999, výroční rok domnělého založení města.

Pak nastaly dva roky příprav...

Ano, jediné, o čem jsme věděli, jsou uschované kostýmy v depozitáři muzea. Musím říct, že to tam měli hezky srovnané v koších s fotografiemi, ale některé kostýmy už byly časem poničené. Tak začaly dva roky šití, mytí, zkoušení a ladění drobností.

Například jsme nemohli najít sponky na botách, které měli havíři na fotkách od Haupta. A pak jsme zjistili, že z nich nejspíš při poválečných průvodech udělali pásky. To jsme museli napravit. Ale jak jsme tenkrát

MILAN KOLÁŘ, zakladatel Havířských průvodů v Jihlavě. Foto: archiv MMJ

před dvaceti lety oblekli těch 130 dětí do kostýmů, které jsme kompletovali podle fotografií, jak jsme dokázali našehlít všechny ty krejzle a manžety, vyčistit všechny ty botičky, to už mi do smrti zůstane záhadou.

Jak ses cítil při prvním průvodu?

Šli jsme s malou dušičkou, nepřemýšleli jsme, co bude dál. Velké úsilí bylo ten průvod vůbec dokázat, a ještě aby to nebyla ostuda. Jenže ona to nakonec byla euforie. Potkal jsem babičku Vávrovou před muzeem, které dojetím tekly slzy.

Byly nadšené i děti, kterým jsme koupili párek a ony tam lítaly v těch krejzlíčcích s limčou a párkem v ruce a křičely, že chtějí přistět jít zase. Němci nám radili, že dokud máme takové nadšení u dětí, tak se toho máme držet, oni je už horko těžko po těch letech sháněli.

Našli se ale i lidi, kteří tomu nefandili. Pamětníci hrůz z války, nám říkali: „Co vy sem zase taháte ty Němce!“ Já jsem do toho ale politiku nikdy tahat nechtěl. Průvod byl zneužit komunisty i fašisty. Jsem rád, že jsme ho dvacet let politice úspěšně bránili a neříkalo se, že to je akce někoho nebo proti někomu.

Proč jste se vůbec rozhodli mít za příklad předválečné průvody a pořádat je po takové době opět v červnu?

Čistá úcta k tradici, kultuře, historii. Po válce řekl komunista, že žádný svatý Ján a žádná církev ani Němci. My jsme ale chtěli být původní, neustavit to na umělé vyrobeném Dnu horníků, ale na opravdové historii, ke které se bude vždy vázat kus církevních tradic i německého jazyka.

Měli jste někdy problém s podporou města?

Po revoluci našťestí ne. Bez podpory města bychom se totiž neobešli. Říkáme si ale o rozumné částky a snažíme se sami vydělat, abychom v nouzi byli soběstační. Letos nás navíc do svých dotačních programů připsal i Kraj Vysočina, takže jsme živieni ze třech zdrojů – my, město a kraj.

A dostali jsme i malý grant z přeshraniční spolupráce s Rakouskem Interreg. Jsem rád, že celá tíha neleží jenom na městě. A je dobré vědět, že bychom to zvládli i sami za sebe, i když v menším. Jenže průvod k městu patří a město by si ho mělo vážit jako své tradice.

Průvod letos slaví 20 let od obnovení, jak se během těch let vyvinul?

V roce 1999 šlo 130 dětí, nebylo víc použitelných kostýmů. Tehdy jsme zjistili, že Haupt dokázal geniálně, ale i velice poučně zapsat, co hornictví pro město znamenalo a kolik dalších řemesel se kolem něj pohybovalo. Dnes už se všechny doly zavírají, protože už nejsou potřeba, ale tehdejší svět by se bez rudy a kovů neobešel.

Od našeho prvního průvodu se ale zvětšoval zájem o účast a my hledali cesty, jak další a další děti, co mají zájem, do průvodu zařadit. A tou cestou byla řemesla. Při renovaci kostýmů jsme vymýšleli další postavy, které by mohly jít. Například písaře, nosiče stříbra, praporů, bubeníky nebo třeba tručbáby, o kterých máme krásnou pověst a které všichni známe z filmu s Janem Werichem o Císařově pekaři, za vlády Rudolfa II. Některé kostýmy jsme dostali také z Heidenheimu.

Za tu dobu jsme stihli všechny kostýmy obnovit a ty původní opět vrátit

do depozitáře muzea, aby se používáním dál neničily. Doufám, že nové kostýmy ještě sto let vydrží a budou se sto let používat.

Letos se uskuteční v Jihlavě již druhé setkání hornických měst a obcí celé republiky. Na co se můžete těšit?

Na průvod! Já miluji velké průvody a letos to bude opravdu parádní. Přijede dalších minimálně 800 havířů z celé republiky, ale také ze zahraničí. Součástí průvodu budou i malá představení, akrobaté na chůdách, harmonikáři, různé masky a do toho ti naši malí havířci, kterých bude skoro 200. Navíc se půjdou průvody dva, a co nebude mít ten páteční, bude mít ten sobotní a naopak.

A co bude jinak?

Všechno. Treba bude jiná trasa, aby to nebylo náročné i pro hosty starších ročníků. A půjde se rovnou do stínu stromů ve Smetanových sadech, kde bude pódium a hudba s divadlem. Program bude velmi pestrý a vybírá především z toho nejlepšího, co máme, a čím jsme jedineční. Bude z čeho vybírat a já jsem rád, že to nestavíme na jednom popovém jménu známém celé republice, ale na místních kapelách a folklorních skupinách.

Změní se ale i celý pohled na ulice, kde se Havíření bude odehrávat. Okolo Smetanových sadů nebudou kolony parkujících aut, ale stánky a prostor plný lidí. Já osobně bych se šel v pátek večer podívat na průvod a pak bych si tam šel užít celou sobotu, s dobrým pitím, jídlem i kulturním programem.

Můžeme se těšit na nějakou unikátní přehlídku kostýmů?

Ano, na tu naši! Kroje nemá nikdo lepší než Jihlava. Všechna ostatní města mají uniformy ze sta let zpátky. My máme repliky krojů středověkých, v nichž jsou prvky gotického, renesančního, barokního i rokokového stylu oblékání. Navíc jsou obleky pestré a náš průvod ukazuje opravdu nejvíce řemesel a profesí.

Přípravy vrcholí, necítíte nervozitu?

Necítím, naopak se těším! Zkoušky probíhají, děti přicházejí, jejich maminky se pořád klidně usmívají, takže u nás vše probíhá v klidu. Napětí ale cítím z ostatních pořadatelů z řad úředníků na jihlavském magistrátě. Ti se starají o zbytek – o celý třídení festival plný vzácných hostů, což není jednoduché a zařídít vše v čas a s klidem v duši, to je prostě nemožné. Takovou práci stres doprovází a já jsem rád, že za sebou letos tyhle lidi mám a můžu se spolehnout, že kromě mých havířků bude všechno ostatní také v pořádku. Rádi bychom totiž byli těmi nejlepšími hostiteli a ukázali naše město jako mladé, kulturní město plné aktivit a života.

Podrobný program jihlavského Havíření 2019 naleznete na prostředních stranách Novin jihlavské radnice. Vezměte si jej do kapsy, přivést na ledničku nebo blízkému darujte jako pozvánku, všichni jsou srdečně zváni!